

Głosa do nowego wydania	V
Przedmowa	VII
Zamiast wstępu	IX
Polacy z pomocą Żydom (1939–1944)	XXI

TEN JEST Z OJCZYZNY MOJEJ

Władysław Bartoszewski, <i>Po obu stronach muru</i>	5
---	---

RELACJE

(wybór i opracowanie Z. Lewinówna i W. Bartoszewski)

Przedmowa wydawców	57
Adolf Berman („Borowski”), <i>Ci, co ratowali</i>	63
Philip Friedman, <i>Za naszą i waszą wolność</i>	67
Emanuel Ringelblum, <i>Stosunki polsko-żydowskie w czasie II wojny światowej</i>	72
Emanuel Ringelblum, <i>Notatki z getta</i>	83
Wacław Szyszkowski, <i>Palestra warszawska</i>	85

Pomoc zorganizowana

Tadeusz Rek, <i>Ludowcy w akcji „Żegota”</i>	88
Ferdynand Arczyński („Marek”), <i>Referat legalizacyjny Rady Pomocy Żydom</i>	92
Stefan Sendlak („Stefan”)	93
Janina Raabe-Wąsowiczowa („Ewa”)	95
Irena Sendlerowa („Jolanta”)	97
Jadwiga Piotrowska	109
Eugenia Wąsowska-Leszczyńska	110
Ludwik Rostkowski, Tadeusz Stępniewski	113
Irena Staśkowa	114
Zofia Doboszyńska („Monika”)	115
Kazimierz Młynarski	122
Aleksandra z Mackiewiczów Niemczykowa („Halinka”)	123
Maria Kann	124
Stefan Sendlak („Stefan”), <i>Komitet Zamojsko-Lubelski Niesienia</i> <i>Pomocy Żydom w Warszawie</i>	126
Henryk Lewandowski [Garfinkel]	129
Tadeusz Seweryn („Socha”), <i>Wielostronna pomoc Żydom</i> <i>w czasie okupacji hitlerowskiej</i>	131
Stanisław W. Dobrowolski („Staniewski”), <i>Krakowska „Żegota”</i>	145
Paweł Lisiewicz, <i>Przyczynek do zagadnienia pomocy żydom</i> <i>w okresie okupacji hitlerowskiej</i>	148

Kurt R. Grossmann, <i>Aniol Lwowa</i>	152
Wanda Waliszewska	154
Zofia Wiewiórowska	158
Wacław Zagórski, „ <i>Aryjskie papiery</i> ” dla ukrywających się Żydów	160
Kazimierz Pluta-Czachowski („ <i>Goldyn</i> ”, „ <i>Kuczaba</i> ”), <i>Pomoc Żydom – częścią cywilnego oporu</i>	163
Halina Sawicka („ <i>Basia</i> ”), <i>Moja przybrana córka – Stefcia</i>	167
Bronisław Krzyżanowski	169
Jerzy Lewiński	172
Efraim Krasucki („ <i>Kazimierz</i> ”), <i>Kronika podchorążego „Kazimierza”</i>	173
Michał Gruner	175
[O Henryku Iwańskim i jego grupie]	175
Ks. biskup Karol Niemira	178
Lucjan Dobroszycki, <i>Komitet Porozumiewawczy Lekarzy Demokratów i Socjalistów</i>	179
Szczepan Wacek	181
Michał Lityński, <i>Szpital Ujazdowski w latach okupacji</i>	182
Tadeusz Chojnacki	183
Feliks Kanabus	184
Jakub Kenner	187
Ludomir Jan Kłoniecki	188
Henryk Joffe	190
Władysław Dunin-Wąsowicz	191
Dawid Klin („ <i>Bronek</i> ”)	192
Tadeusz Koral („ <i>Krzysztof</i> ”)	196
Zygmunt Rytel („ <i>Szeliga</i> ”)	198
Janina Dunin-Wąsowiczowa	201
Jan Nowak („ <i>Stanisławski</i> ”)	204
Marian Nowiński	205
Andrzej Kantowicz	208
Stanisław Laskowski („ <i>Leśny</i> ”)	210
Ryszard Badowski	212
Basia Temkin-Bermanowa („ <i>Basia</i> ”), „ <i>Pierwsza Irena</i> ”	213
Rachela Auerbach („ <i>Aniela</i> ”), <i>Pani Janina z Miodowej</i>	216
Basia Temkin-Bermanowa („ <i>Basia</i> ”)	219
Janina Buchholtz-Bukolska, <i>Wspomnienia o pani Basi</i>	222
Józef Zysman-Zieman, „ <i>Babcia</i> ” z Kolonii Staszica	224
[Redakcja „ <i>Mostów</i> ” o Irenie Adamowicz na podstawie jej wspomnień]	226
Gabriela Kosińska, <i>Wileńska harcerka</i>	228
Anna Borkowska („ <i>Ima</i> ”)	229
Maria Jiruska, <i>Arie Grzybowski</i>	231
Henryk Grabowski, <i>Moje spotkania z Jurkiem Wilnerem</i>	234
Stefan Korboński	237
Jan Karski (Jan Kozielski)	239
Augustyn Jaworski	249

Witold Dobrzański	250
Wiesław Bieliński, <i>Bergmany dla tych „z gwiazdą”</i>	252
Władysław Zajdler („Żarski”), <i>Ostatni transport</i>	254
Władysław Bartoszewski, <i>Akcje solidarności pod murami getta warszawskiego</i>	256
Franciszek Łęczycki („Broda”)	266
Jerzy Teodor Duracz („Felek”)	268
Władysław Zajdler („Żarski”), <i>Wypad do getta</i>	269
Dawid Szejn	273
Born, <i>Jak wyszliśmy z getta</i>	276
Władysław i Stanisława Legec	280
Stanisław Świtał, <i>Siedmiory z ulicy Promyka</i>	283
Ignacy Jakobson	286
Henryk Szaniawski („August”)	291
Władysław Bartoszewski, <i>Likwidacja konfidenta Karcza</i>	293
Władysław Bartoszewski, <i>Likwidacja Leitgebera i Peschela</i>	295
Zofia Samstein-Kamieniecka, <i>Jak powstańcy odbili więźniów z Pawiaka i Gęsiówki</i>	297
Leon Kaltenbergh, <i>Plonąca dzielnica</i>	300
Marian Łubkowski	303

Pomoc indywidualna

Hanna Krall, <i>Gra o moje życie</i>	306
Zofia Lewinówna	308
Kronikarze getta łódzkiego	309
Feliks Cywiński („Ryś”)	309
Sylvia Rzeczycka	313
Janina Sz.	315
Teresa Koźmińska uratowała 22 Żydów	319
Jerzy Koźmiński („Murzyn”)	320
Henryk Joffe, <i>Polska „Idisze mame” i jej syn</i>	322
Ruth Gruber, <i>Bohaterstwo Staszka Jackowskiego</i>	324
Józef Goldkorn	328
Stanisława Karsov-Szymaniewska („Hanna”)	331
Maria Jiruska	338
Jacek Grębecki	339
Kazimiera Żuławska	340
Stefania Dąbrowska	344
Wanda Żółkiewska	345
Władysław Smólski, <i>Pierwszy podopieczny</i>	347
Hanna Landau	349
Krystyna Wysokińska	350
Władysław Smólski, <i>Instytut Piękności</i>	351
Regina Biesam	353
Maria Fern, <i>Trzynaście osób na strychu</i>	354

Marek Stok	357
Zbigniew Motyczynski („Marek”)	358
Antonina Żabińska	359
Stefan Miller	371
Wacława M.	374
Gerszon Taffet	375
Basia Temkin-Bermanowa („Basia”), <i>O ostatnim roku życia Stefanii Sempołowskiej</i>	377
Hanna Mortkowicz-Olczakowa, <i>Wspomnienie o Irenie Grabowskiej</i>	379
Marianna Bartuld	381
Leonia Jabłonkówna	383
E.P.	383
Dr J.W., <i>Dzieje jednego szlachetnego żywota</i>	384
Tadeusz Zaderecki	386
Mieczysław Morgenstern	387
Melania Wasermanówna	388
Aleksander Bronowski (Wertheim)	389
Hela Schwarz	390
Efraim Majerowicz	391
Edward Rostal, <i>Pensjonat Papy Szymańskiego</i>	392
Wanda Samstein-Feuerman	393
Regina Zakrzewska	394
Edward Rostal	395
Gustaw Alef-Bolkowiak („Bolek”)	396
Janina Dembowa	397
Franciszka Tusk-Scheinwechslerowa	399
Zofia Szymańska	403
Stanisław Krzysztoporski (Mieczysław Gelbstein)	404
Julian Aleksandrowicz („Dr Twardy”)	405
Maria Rajbenbach (Janina Kapcińska), <i>Ocalenie dwóch siostr z getta warszawskiego</i>	410
Felicja Kohn	412
Romana Lilian-Art	414
Marek Szapiro	415
Ewa Rose-Boratyńska	415
Julian i Anatol Shachar	416
Maks Moszkowicz	416
Samuel Bronowski, <i>Obóz dla Żydów w Poznaniu</i>	417
Marian i Lusja Nadel, Izaak i Anna Tuch	418
Ignacy Falk	418
Alicja Szerowa	419
Andrzej Dąbrowski (Arnold Karpf)	419
Franciszka Rubinlicht	420
Feliks Mantel	421
Romana Dalborowa	421

Ferdynand Jan Pilch	426
Władysław Smólski, <i>Willa w Leśnej Podkowie</i>	427
Maria Ewa Węgrzyńska	429
Piotr Rudnicki	430
Sabina Szafirman	432
Sabina Dłużniewska	434
Maria Długosz	438
Maria z Kłuzowiczów Wasserman-Waniewska	440
Ks. Jan Patrzyk	441
Ks. Józef Guzik	442
Katarzyna Szatko	443
Ks. Józef Szubert	445
Roman Jabrzemski	446
Krystyna Chiger	448
Ludwik Krasucki, <i>Pan Bronek</i>	450
Halina Miklus	452
Felicja Sitarek-Grossman	453
Sylwester Karczewski	453
Władysław Smólski, <i>Miłosierdzie</i>	454
Tadeusz Pankiewicz, <i>Apteka „Pod Orlem” w getcie krakowskim</i>	457
Ks. Jan Fiuta-Faczyński	460
Beniamin Jochweds	461
Ignacy Josipowicz, <i>Lekarz z Jagielnicy</i>	462
Jan Łazowski	462
Jan Kullinger, <i>Zbawił ich lekarz</i>	465
Henryk Brokman	466
Laura Kaufman	467
Anna Niekrasz	469
Władysław Bartoszewski, <i>Historia Jankiela Wiernika</i>	469
Jarosław Iwaszkiewicz	470
Miriam Caspari, <i>Wielki aktor Aleksander Zelwerowicz</i> i jego córka Lena	471
Antoni Musielak	473
Anna Huberman	474
H.J.	475
A.S.	477
Lucjan Kwaśniewski	478
Zygmunt Klukowski	478
Teodor Ciesielski	479
Wanda Kostecka	480
Krystyna Modrzewska	482
Eliasz Pietruszka	485
Milka Heinsdorffowa	487
Aleksander Bronowski (Wertheim)	488
Roman Gińdziński	489

Zygmunt Freifeld	492
Edward Pawlik	493
Jan Janusz Kledzik	494
Ewa z Dworakowskich Plechta	494
Mieczysław Maślanko	496
Zofia Hauswirt	497
Irena Bernstein	498
Krystyna Kowalska	499
Jerzy Jurandot, <i>Trzeci klimat</i>	500
Wanda Grosmanowa-Jedlicka	501
Kongregacja Wyznania Mojżeszowego w Krakowie	505
Stella Zylbersztajn (s. Emanuela)	508
Fania Żorne-Laufer	513
Leon Cymlel („Pożarnik”)	514
S. Irena Stachowiak	515
Ludwik Kubik	516
Izabela Czajka-Stachowicz	517
Szmul Mahler, <i>Polak Sobczak nas ratował</i>	520
Feliks Z. Weremiej	521
Jan Marzec	524
Franciszek Mielniczek	525
Karol Naziemiec	526
Maria Jurek	529
Jan Uryga	532
Leon Rachwał	534
Stanisław Polański	535
Ks. Józef Postrach	537
Seweryn Gostyński	537
Józef Dąbrowski	538
Józefa Kocóń (s. Maria Zyta)	539
Ludwik Maj, <i>Maria Jaskółka uratowała życie Leisserom</i>	539
Maria Kownacka	540
Eleonora Kos	541
Mojżesz Kin	541
Henryk Sperber, <i>Było to przed rokiem</i>	543
Ks. Jan Bernas	544
Szymon Datner, <i>Ratownictwo na Białostocczyźnie</i>	544
Sabina Dłużniewska, <i>Kompas</i>	550
Ks. Grzegorz Pawłowski (Jakub Hersz Griner), <i>Moje życie</i>	550
Maks Gradus	555
Izaak Klajman	560
Bronisława Goldfischer	562
Józef Zysman-Ziemiański, <i>Papierosiarze z placu Trzech Krzyży</i>	563
Cecylia Korzeniowska-Taperowa	566

Janina Zienowicz-Zagałowa	568
Maria Pyjek	572
Helena Damska	574
J.K.	575
M.J.	576
Karolina Grossowa	576
Jadwiga Solecka	577
Sender Szwalbenest	579
Adela Nowosielska	579
T.B.	580
Irena Hinzowa, Teresa Paśniczek	581
Zdzisława Jaraczewska	582
H.D. Mojżesz	583
Czesława Szymańska	585
Zofia Maluła-Komorowska	588
Z. Waruszyński	589
Zygmunt Weinreb	590
Adela Domanusowa, <i>Historia jednej żydowskiej dziewczynki</i>	591
Władysław Smólski	593
Ks. Michał Kot	596
Helena Kozłowska, <i>Zakład sióstr służebniczek w Chotomowie</i>	596
Zuzanna Sienkiewiczowa	598
S. Maria Stella Trzecieska	599
Ks. Michał Michniak	603
Konwent O.O. Bonifratrów	604
Ludwik Hirszfeld, <i>W cieniu kościoła Wszystkich Świętych</i>	604
Ks. Jan Zieja („Rybak”)	607
Ks. Jerzy Iżowski	608
Ks. Kazimierz Słupski	609
Ks. Władysław Bajer	610
Grupa osób z Palestyny	612
Edward Rostal	612
Ks. Stefan Podsiedlik	613
Ks. Stanisław Falkowski, <i>Józio</i>	614
Ks. Franciszek Jędrzkiewicz	615
Ks. Jan Karaś	616
Marian Żebrowski	616

Cena pomocy

<i>Z materiałów dotyczących eksterminacji ludności</i>	
<i>na ziemiach polskich 1939–1945</i>	618
Szymon Datner, <i>Niektóre dane o zbrodniach hitlerowskich</i>	
<i>na Polakach ratujących Żydów</i>	620
Szymon Datner, <i>O tych, co ratując, zginęli</i>	626
Mieczysław Wrzosek, <i>Represje za pomoc Żydom</i>	628

Tadeusz Seweryn („Socha”)	629
Władysław Myśliński	632
Jerzy Nogieć, <i>Strzały w Wierzbicy</i>	633
Zofia Olas	634
Irena Zielińska	638
Maria z Mirowskich Bielecka, <i>Trzydziestu trzech żywcem spalonych</i> w <i>Ciepielowie</i>	639
Wiesław Romanowski	642
R.W.	644
Zygmunt Klukowski	644
Henryk Krysiwicz-Wołoszynowicz	644
Władysław B.	645
Witold Rukujzo	645
Maria Kobińska	645
Adam Helfand	646
Wojciech Świstanc	647
W. Wojtynkiewicz	647
Philip Friedman	648

DOKUMENTY

(wybór i opracowanie W. Bartoszewski)

I. Rozporządzenia, obwieszczenia i sprawozdania niemieckie dotyczące dyskryminacji i eksterminacji Żydów w Polsce

Nr 1. 1939, wrzesień 21, Berlin. – Telefonogram szefa Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy (RSHA) R. Heydricha do szefów grup operacyjnych Policji Bezpieczeństwa w sprawie założeń i metod rozwiązania problemu żydowskiego na okupowanych terytoriach	655
Nr 2. 1939, październik 26, Warszawa. – Rozporządzenie gen. gub. H. Franka w sprawie ustanowienia przymusu pracy dla ludności żydowskiej w GG	658
Nr 3. 1939, listopad 12, Poznań. – Z okólnika Wyższego Dowódcy SS i Policji w Warthegau, W. Koppego, dotyczącego planu przesiedlenia Żydów i Polaków z Warthegau do Generalnej Guberni	658
Nr 4. 1939, listopad 23, Kraków. – Rozporządzenie gen. gub. H. Franka o oznaczaniu ludności żydowskiej	660
Nr 5. 1939, grudzień 13, Poznań. – SS-Sturmabführer H. Bischoff przekazuje do wiadomości landratowi w Jarocinie rozkaz Himmlera o rozstrzeliwaniu Żydów ukrywających się przed przesiedleniem	660
Nr 6. 1940, lipiec, Kraków. – Ze sprawozdania rządu Generalnej Guberni o sytuacji ludności żydowskiej w GG w okresie do 1 lipca 1940	661
Nr 7. 1941, styczeń 20, Warszawa. – Z referatu W. Schöna, kierownika Wydziału Przesiedleń w Urzędzie Gubernatora Dystryktu Warszawskiego, o getcie warszawskim	662

Nr 8. 1941, październik 15, Warszawa. – Rozporządzenie gen. gub. H. Franka o karze śmierci dla Żydów opuszczających getto oraz takiej samej karze dla osób udzielających im pomocy i schronienia	666
Nr 9. 1941, listopad 10, Warszawa. – Obwieszczenie gubernatora Dystryktu Warszawskiego L. Fischera o karze śmierci dla Żydów opuszczających getto oraz takiej samej karze dla osób udzielających im jakiegokolwiek pomocy	667
Nr 10. 1941, grudzień 16, Kraków. – Fragment z przemówienia gen. gub. H. Franka wygłoszonego na posiedzeniu rządu GG w Krakowie, dotyczący planu masowej zagłady ludności żydowskiej	667
Nr 11. 1941, grudzień 19, Grójec. – Obwieszczenie Kreishauptmanna z Grójca (dystrykt Warszawa) w sprawie nagród za wskazanie ukrywających się Żydów lub udzielających im pomocy Polaków	668
Nr 12. 1942, styczeń 20, Berlin. – Fragmenty protokołu konferencji odbytej w RSHA (Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy), poświęconej omówieniu planu całkowitej zagłady Żydów w Europie	669
Nr 13. 1942, kwiecień 11, Lwów. – Notatka w „Gazecie Lwowskiej”, niemieckim dzienniku wydawanym w języku polskim, o pomocy gospodarczej wsi polskiej dla Żydów	672
Nr 14. 1942, lipiec 27, Przemyśl. – Obwieszczenie Kreishauptmanna w Przemyślu o wysiedleniu Żydów z Przemyśla i karze śmierci za udzielanie im jakiegokolwiek pomocy	672
Nr 15. 1942, wrzesień 5, Warszawa. – Obwieszczenie Dowódcy Policji Dystryktu Warszawskiego, F. von Sammern-Frankenneg o karze śmierci za udzielanie w jakiegokolwiek formie pomocy Żydom, którzy uciekli z getta warszawskiego	673
Nr 16. 1942, wrzesień 14, Sanok. – Obwieszczenie Kreishauptmanna w Sanoku (dystrykt Kraków) w sprawie utworzenia zamkniętych żydowskich dzielnic mieszkaniowych w mieście i powiecie Sanok, kary śmierci za opuszczanie getta oraz identycznej kary za udzielanie pomocy uciekinierom	674
Nr 17. 1942, wrzesień 21, Radom. – Okólnik dowódcy SS i Policji dystryktu Radom do władz administracyjnych i policyjnych	674
Nr 18. 1942, wrzesień 24, Częstochowa. – Obwieszczenie starosty miejskiego w Częstochowie dr. E. Franke przypominające o karze śmierci za opuszczenie getta jak też za udzielanie ukrywającym się Żydom jakiegokolwiek pomocy	675
Nr 19. 1942, listopad 19, Dębica. – Obwieszczenie Kreishauptmanna w Dębicy (dystrykt Kraków) Schlütera o karze śmierci za udzielanie jakiegokolwiek pomocy ukrywającym się Żydom	676
Nr 20. 1943, kwiecień – maj, Warszawa. – Fragmenty raportów Jürgena Stroopa o wielkiej akcji w getcie warszawskim, dotyczące faktów współdziałania Polaków z walką getta	676
Nr 21. 1943, sierpień 2, Kraków. – Fragment z przemówienia gen. gub. H. Franka, dotyczący zagłady Żydów w Polsce	677

II. Wypowiedzi, odezwy, obwieszczenia oraz informacje organizacji tajnych i prasy konspiracyjnej w Polsce w sprawie położenia Żydów i pomocy dla nich

- Nr 22. 1940, listopad, Warszawa. – Z odezwy Polskiej Partii Socjalistycznej w sprawie utworzenia przez Niemców getta w Warszawie. 678
- Nr 23. 1941, marzec, Warszawa. – Odezwa kierownictwa Związku Walki Zbrojnej w Polsce w sprawie zakazu wstępowania do pomocniczej służby przy strzeżeniu baraków w obozach pracy dla Żydów 679
- Nr 24. 1941, maj 1, Warszawa (getto). – Artykuł w konspiracyjnym piśmie komunistycznym „Morgen Fraj”, wydawanym w getcie warszawskim, o metodach mobilizacji Żydów do pracy przymusowej przez urzędników Rady Żydowskiej 680
- Nr 25. 1941, maj 23, Warszawa. – Artykuł wstępny w konspiracyjnym czasopiśmie Związku Walki Zbrojnej „Biuletyn Informacyjny” o położeniu Żydów w Polsce pod okupacją niemiecką 681
- Nr 26. 1941, listopad 30, Warszawa. – Artykuł w konspiracyjnym czasopiśmie „Barykada Wolności”, organie lewicy socjalistycznej, o akcji zagłady Żydów na Wschodzie i o potrzebie czynnej solidarności wobec hitleryzmu 683
- Nr 27. 1942, styczeń 22, Warszawa. – Artykuł o nowym dyskryminującym prawie karnym dla Polaków i Żydów na terenach włączanych do Rzeszy w „Rzeczypospolitej Polskiej”, konspiracyjnym organie Delegatury Rządu 684
- Nr 28. 1942, kwiecień 30, Warszawa. – Artykuł o aktualnym położeniu i rozpoczętej eksterminacji Żydów w Polsce w konspiracyjnym czasopiśmie Armii Krajowej „Biuletyn Informacyjny” 685
- Nr 29. 1942, maj 15, Warszawa (getto). – Odezwa Bloku Antyfaszystowskiego w getcie warszawskim ogłoszona w piśmie konspiracyjnym „Der Ruf” 688
- Nr 30. 1942, lipiec 30, Warszawa. – Artykuł o rozpoczęciu przez Niemców zagłady ludności getta warszawskiego, w „Biuletynie Informacyjnym” 689
- Nr 31. 1942, sierpień 1, Warszawa. – Artykuł o likwidacji getta warszawskiego, potrzebie stawiania oporu Niemcom i udzielania pomocy Żydom, w „Trybunie Wolności”, piśmie konspiracyjnym Polskiej Partii Robotniczej 690
- Nr 32. 1942, wrzesień, Warszawa. – Artykuł nawołujący do niesienia pomocy Żydom, w konspiracyjnym piśmie społeczno-kulturalnym „Przełom”, redagowanym przez grupę inteligencji komunistycznej związanej z Polską Partią Robotniczą 691
- Nr 33. 1942, wrzesień 17, Warszawa. – Oświadczenie protestacyjne konspiracyjnego Kierownictwa Walki Cywilnej w sprawie zbrodni dokonywanej przez Niemców na Żydach 692
- Nr 34. 1942, listopad, Warszawa. – Sprawozdanie pt. „Zagadnienie żydowskie” opracowane w Delegaturze Rządu na Kraj lub w AK i przesłane do Londynu 21 listopada 1942 r. 692
- Nr 35. 1942, grudzień, Warszawa. – Odezwa Kierownictwa Walki Cywilnej w sprawie gromadzenia materiałów o zbrodniach popełnionych przez Niemców na terenie Polski 694

Nr 36. 1943, styczeń, Warszawa (getto). – Odezwa konspiracyjnego Żydowskiego Związku Wojskowego wzywająca do czynnego oporu, wydana w getcie warszawskim	694
Nr 37. 1943, marzec 18, Warszawa. – Komunikat Kierownictwa Walki Cywilnej w sprawie zwalczania szantażów wobec Żydów i wobec Polaków dopomagających Żydom	695
Nr 38. 1943, marzec 18, Warszawa. – Komentarz redakcji „Biuletynu Informacyjnego” do komunikatu Kierownictwa Walki Cywilnej o walce z szantażami	696
Nr 39. 1943, marzec, Warszawa. – Artykuł w katolickim miesięczniku konspiracyjnym „Prawda” o wykonywaniu wyroków śmierci na zdrajcach i karaniu szantażów wobec Żydów	696
Nr 40. 1943, kwiecień 23, Warszawa. – Odezwa Żydowskiej Organizacji Bojowej do ludności polskiej po wybuchu powstania w getcie warszawskim	697
Nr 41. 1943, kwiecień 24, Warszawa. – Ze sprawozdania Delegatury Rządu do Londynu o ściganiu ukrywających się Żydów i zarządzeniach represyjnych wobec uciekinierów z getta i dopomagających im Polaków	698
Nr 42. 1943, kwiecień 29, Warszawa. – Artykuł wstępny w „Biuletynie Informacyjnym” o walce getta warszawskiego	698
Nr 43. 1943, kwiecień, Warszawa. – Odezwa PPS (WRN) w sprawie walki getta warszawskiego	699
Nr 44. 1943, kwiecień 30, Warszawa. – Z oświadczenia Pełnomocnika Rządu na Kraj w sprawie zbrodni niemieckich wobec Żydów i pomocy Żydom	700
Nr 45. 1943, maj 6, Warszawa. – Artykuł w „Rzeczypospolitej Polskiej” o walce z szantażystami	701
Nr 46. 1943, maj 12, Warszawa. – Artykuł w piśmie konspiracyjnym „Pionier” o walce getta warszawskiego	702
Nr 47. 1943, maj 14, Warszawa. – Artykuł w codziennym piśmie konspiracyjnym „Nowy Dzień” o walce getta warszawskiego	703
Nr 48. 1943, wrzesień 2, Warszawa. – Obwieszczenie urzędowe o wykonaniu wyroku śmierci za prześladowanie ukrywających się Żydów	703
Nr 49. 1943, wrzesień 4, Warszawa. – Artykuł w konspiracyjnym piśmie „Głos Demokracji”, organie Stronnictwa Polskiej Demokracji, w sprawie czynnej postawy solidarności i pomocy wobec prześladowanych Żydów	704
Nr 50. 1943, wrzesień 7, Warszawa. – Obwieszczenie urzędowe Kierownictwa Walki Podziemnej o wykonaniu wyroku śmierci za wydawanie Żydów w ręce policji niemieckiej	705
Nr 51. 1943, listopad, Warszawa. – Fragment z broszury Marii Kann „Na oczach świata”, traktującej o walce i zagładzie getta warszawskiego w kwietniu i maju 1943 r.	706
Nr 52. 1943, grudzień, Warszawa. – Komunikat urzędowy Kierownictwa Walki Podziemnej o wykonaniu wyroków śmierci na zdrajcach i konfidentach niemieckich działających na szkodę Żydów	706
Nr 53. 1944, styczeń, Warszawa. – Komunikat Pełnomocnika Rządu na Kraj w sprawie bezwzględnego zwalczania bandytyzmu i szantaży	707

Nr 54. 1944, luty 7, Warszawa. – Artykuł w piśmie konspiracyjnym „Nowe Drogi”, organie Stronnictwa Demokratycznego, w sprawie czynnej postawy współdziałania z prześladowanymi Żydami	707
Nr 55. 1944, marzec 9, Warszawa. – Obwieszczenie urzędowe o wykonaniu wyroku śmierci za zabójstwo dwóch Żydów	708
Nr 56. 1944, marzec 30, Warszawa. – Obwieszczenie urzędowe o wykonaniu wyroków śmierci za prześladowanie ukrywających się Żydów	709
Nr 57. 1944, kwiecień 18, Warszawa. – Artykuł w piśmie konspiracyjnym PPR „Głos Warszawy” w pierwszą rocznicę walki getta warszawskiego	709
Nr 58. 1944, kwiecień 20, Warszawa. – Artykuł w „Biuletynie Informacyjnym” poświęcony pierwszej rocznicy walki getta warszawskiego	710
Nr 59. 1944, lipiec 6, Warszawa. – Obwieszczenie urzędowe o wykonaniu wyroku śmierci za prześladowanie ukrywających się Żydów	711

III. Komunikaty, sprawozdania i korespondencja dotyczące działalności Rady Pomocy Żydom

Nr 60. 1942, październik 14, Warszawa. – Komunikat prasowy o utworzeniu konspiracyjnego komitetu pomocy Żydom	712
Nr 61. 1942, październik 31, Warszawa. – Radiogram Delegatury Rządu do Londynu o utworzenia komitetu pomocy Żydom	712
Nr 62. 1942, grudzień, Warszawa. – Sprawozdanie z działalności komitetu pomocy Żydom w okresie od 27 IX 1942 r. do 4 XII 1942 r.	713
Nr 63. 1942, grudzień, Warszawa. – Pismo do Delegatury Rządu o utworzeniu Rady Pomocy Żydom	714
Nr 64. 1942, grudzień 29, Warszawa. – Pismo Tymczasowego Prezydium Rady Pomocy Żydom do Pełnomocnika Rządu na Kraj dotyczące celów, struktury i dezyderatów RPŻ	715
Nr 65. 1943, styczeń 16, Warszawa. – Pismo prezesa Rady Pomocy Żydom do Pełnomocnika Rządu na Kraj o ukonstytuowaniu się Rady	717
Nr 66. 1943, kwiecień 30, Warszawa. – Pismo Rady Pomocy Żydom do Pełnomocnika Rządu na Kraj w sprawie ustosunkowania się do zagłady getta warszawskiego	717
Nr 67. 1943, maj 7, Kraków. – Sprawozdanie z działalności Rady Pomocy Żydom w Krakowie	718
Nr 68. 1943, maj, Warszawa. – Odezwa Rady Pomocy Żydom do społeczeństwa polskiego w sprawie dostosowania się do wskazań rządu polskiego w Londynie i Pełnomocnika Rządu na Kraj na temat stosunku do prześladowanych Żydów ..	720
Nr 69. 1943, lipiec 9, Warszawa. – Apel Rady Pomocy Żydom w Polsce do rządu RP w Londynie w sprawie wszczęcia międzynarodowej akcji ratowania Żydów	721
Nr 70. 1943, sierpień, Warszawa. – Odezwa Rady Pomocy Żydom do społeczeństwa polskiego w sprawie niesienia pomocy Żydom i przeciwdziałania przypadkom przestępstw w tej dziedzinie	721
Nr 71. 1943, wrzesień, Warszawa. – Odezwa Rady Pomocy Żydom do społeczeństwa polskiego w sprawie niesienia pomocy Żydom i karania śmiercią zdrajców	722

Nr 72. 1943, październik 23, Warszawa. – Sprawozdanie z działalności Rady Pomocy Żydom przy Pełnomocniku Rządu za okres XII 1942 r. – X 1943 r.	723
Nr 73. 1944, kwiecień 15, Warszawa. – Z rezolucji Rady Pomocy Żydom w pierwszą rocznicę walki getta warszawskiego	731
Nr 74. 1944, maj 25, Warszawa. – Depesza Rady Pomocy Żydom w Polsce do Rady Pomocy Żydom przy rządzie polskim w Londynie	731

IV. Dokumenty dotyczące kontaktów polskiego i żydowskiego podziemia w Polsce z rządem polskim w Londynie oraz z organizacjami politycznymi i społecznymi na Zachodzie

Nr 75. 1942, maj 11, Warszawa. – List Bundu w Polsce do rządu polskiego w Londynie w sprawie zagłady ludności żydowskiej w Polsce i potrzeby zastosowania przez rządy państw sprzymierzonych polityki odwetu wobec obywateli niemieckich	732
Nr 76. 1942, czerwiec 21, Warszawa. – Z pisma Centralnego Komitetu Robotniczego PPS w Polsce do Sekcji Zagranicznej PPS w Londynie w sprawie sytuacji Polaków i Żydów w okupowanej Polsce	733
Nr 77. 1942, sierpień 31, Warszawa. – Pismo władz Bundu w Polsce do Szmula Zygielbojma, przedstawiciela Bundu w polskiej Radzie Narodowej w Londynie, w sprawie położenia Żydów w okupowanym kraju i pożądanej pomocy	734
Nr 78. 1943, styczeń 13, Warszawa (getto). – Depesza radiowa tajnego Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce do Światowego Kongresu Żydowskiego	741
Nr 79. 1943, luty 7, Warszawa (getto). – Depesza radiowa tajnego Centralnego Komitetu Bundu w Polsce do Szmula Zygielbojma w Londynie	741
Nr 80. 1943, kwiecień 20, Warszawa. – Depesza przedstawicieli Bundu i Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce do S. Zygielbojma i I. Schwarzbarta w Londynie	742
Nr 81. 1943, kwiecień 28, Warszawa. – Depesza przedstawicieli Bundu i Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce do S. Zygielbojma i I. Schwarzbarta w Londynie	742
Nr 82. 1943, maj 11, Warszawa. – Depesza przedstawicieli Bundu i Żydowskiego Komitetu Narodowego do S. Zygielbojma i I. Schwarzbarta w Londynie	743
Nr 83. 1943, czerwiec 20, Warszawa. – Z pisma Centralnego Komitetu Robotniczego PPS w Polsce do Komitetu Zagranicznego PPS w Londynie w sprawie sytuacji Żydów w okupowanym kraju	744
Nr 84. 1943, czerwiec 22, Warszawa. – Sprawozdanie „A” Komitetu Centralnego Bundu w Polsce do przedstawicielstwa Bundu w Londynie za okres od 1 IX 1942 r. do 22 VI 1943 r.	744
Nr 85. 1943, lipiec 21, Londyn. – Depesza Ignacego Schwarzbarta, członka Rady Narodowej w Londynie, do wspólnego przedstawicielstwa Żydów w okupowanej Polsce	750

Nr 86. 1943, lato. – Pismo Komitetu dla Ratowania Żydów w Europie Okupowanej do Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce	751
Nr 87. 1943, listopad 15, Warszawa. – Sprawozdanie „B” Komitetu Centralnego Bundu w Polsce do przedstawicielstwa Bundu w Londynie za okres od 1 VII do 15 XI 1943 r.	751
Nr 88. 1943, listopad 15, Warszawa. – Sprawozdanie Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce do I. Schwarzbarta, członka Rady Narodowej w Londynie	763
Nr 89. 1943, listopad 15, Warszawa. – Sprawozdanie finansowe Żydowskiego Komitetu Narodowego w Polsce za okres od 1 I do 31 X 1943 r.	767

V. Dokumenty o działaniach rządu polskiego oraz organizacji i instytucji politycznych w Londynie w sprawie sytuacji Żydów w Polsce

Nr 90. 1940, kwiecień 20, Paryż. – Wspólna deklaracja rządów Polski, Wielkiej Brytanii i Francji w sprawie zbrodni niemieckich, ogłoszona z inicjatywy rządu polskiego	769
Nr 91. 1941, lipiec, Londyn. – Z programu wspólnego działania Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Pracy zaakceptowanego przez premiera rządu polskiego w Londynie gen. W. Sikorskiego	770
Nr 92. 1941, grudzień 15, Nowy Jork. – Ze wspólnej deklaracji przedstawicielstw zagranicznych Polskiej Partii Socjalistycznej i Ogólnego Żydowskiego Związku Robotniczego Bund w Polsce w sprawie celów i zadań ruchu robotniczego w Polsce po wojnie	770
Nr 93. 1942, styczeń 13, Londyn. – Deklaracja 9 państw sojuszniczych o ukaraniu winnych zbrodni przedstawicieli władz okupacyjnych	771
Nr 94. 1942, luty 24, Londyn. – Z deklaracji programowej rządu polskiego w Londynie złożonej przez premiera gen. W. Sikorskiego podczas otwarcia pierwszej sesji nowej Rady Narodowej	772
Nr 95. 1942, listopad 27, Londyn. – Rezolucja Rady Narodowej w Londynie z 27 XI 1942 r.	772
Nr 96. 1942, grudzień 10, Londyn. – Nota ministra spraw zagranicznych rządu polskiego Edwarda Raczyńskiego do rządów Narodów Zjednoczonych	773
Nr 97. 1942, grudzień 77, Londyn. – Wspólne oświadczenie rządów Belgii, Czechosłowacji, Grecji, Luksemburga, Holandii, Norwegii, Polski, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Wielkiej Brytanii, ZSRR, Jugosławii i Francuskiego Komitetu Narodowego w sprawie odpowiedzialności za zagładę Żydów	778
Nr 98. 1942, grudzień 17, Londyn. – Przemówienie radiowe ministra spraw zagranicznych Polski Edwarda Raczyńskiego wygłoszone w Londynie w sprawie zagłady Żydów w Polsce	779
Nr 99. 1943, grudzień 20, Londyn. – Głos polskiej Rady Narodowej w Londynie w sprawie eksterminacji Żydów w Polsce	780
Nr 100. 1944, maj 11, Londyn. – Nadanie wysokiego odznaczenia bojowego Michałowi Klepfiszowi, jednemu z organizatorów walki w getcie warszawskim przez Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych	782

Z MATERIAŁÓW NIEWYKORZYSTANYCH

(opracowanie Z. Lewinówna)

Z materiałów niepublikowanych	783
Z materiałów publikowanych	790
Z relacji nieprzedrukowanych w obecnym wydaniu	795

Objaśnienia częściej powtarzających się skrótów, terminów itp. nieuwzględnionych w komentarzu (opracowanie Z. Lewinówna)	798
Ważniejsze ośrodki zagłady ludności żydowskiej wymieniane w tekście relacji i dokumentów (opracowanie Z. Lewinówna)	800
Wykaz ważniejszych źródeł i opracowań wykorzystanych w książce (opracowanie W. Bartoszewski)	801

RECENZJE

Michał Borwicz, <i>Ten jest z ojczyzny mojej</i>	811
Jerzy Turowicz, <i>Ludzie z naszej ojczyzny</i>	819
Marek Skwarnicki, <i>W przyszłości – ojczyzna ludzi</i>	822
Daniel Passent, <i>Duma, litość, pogarda</i>	828
Michał Horoszewicz, <i>Brewiarz poświęcenia</i>	832
Józef Czapski, <i>Ten jest z Ojczyzny mojej</i>	835
Karol Marian Pospieszalski	838
Jan Górski, <i>Ten jest z ojczyzny mojej</i>	841
Tamara Karren, „ <i>Sprawiedliwi między narodami</i> ”	846
Hanna Malewska, <i>Przeciw nienawiści</i>	848
Antoni Wojciechowski [Stefan Kisielewski], <i>Księga naszych sumień</i>	853
Wanda Pełczyńska, „ <i>Sprawiedliwi między narodami świata</i> ”	858
F. Schlang, <i>Sprawiedliwi i Polacy w okresie okupacji hitlerowskiej</i>	864
Józef Garliński, „ <i>Ten jest z ojczyzny mojej</i> ”	868
Dedał [Andrzej Kijowski], <i>Zawsze jest ktoś...</i>	873
Andrzej Garlicki, <i>Co nowego w historii?</i>	876
Szymon Datner, <i>Spółczesność krajów okupowanych wobec eksterminacji narodu żydowskiego</i>	878
Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 marca 2007 r. w sprawie uhonorowania działalności Ireny Sendlerowej i Rady Pomocy Żydom „Żegota” w tajnych strukturach Polskiego Państwa Podziemnego w okresie II wojny światowej	882

INDEKS OSOBOWY	883
----------------------	-----